

Apstraktna geometrijska skulptura

Orić, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:621894>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA VIZUALNU I MEDIJSKU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

MARKO ORIĆ

APSTRAKTNA GEOMETRIJSKA SKULPTURA

ZAVRŠNI RAD

MENTOR: prof.dr.art. Tihomir Matijević

SUMENTOR: doc.dr.art. Margareta Lekić

Osijek, 2024.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU AKADEMIJA
ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja MARKO ORIĆ potvrđujem da je moj ZAVRŠNI rad
diplomski/završni

pod naslovom APSTRAKTNA GEOMETRIJSKA
SKULPTURA

i mentorstvom TIHOMIRA MATIJEVIĆA

rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio završnoga/diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, 16.05.2024.

Potpis

Marko Orić

SAŽETAK

U Završnom radu pod nazivom *Apstraktna geometrijska skulptura* govori se o pojmovima vezanim za skulpturu, arhitekturu, geometriju, apstrakciju i minimalizam. Autor se osvrće na skulpturu u arhitekturi i njeno značenje i spominje referentne umjetnike. Likovni rad *Apstraktna geometrijska skulptura* istražuje odnos između arhitekture i apstrakcije, spajajući različite geometrijske oblike poput pravokutnika i kvadrata kako bi stvorio novu, apstraktnu formu. Rad smješten u interijeru na zidu iznad vrata simbolizira prijelaze i granice te istražuje dinamiku između stabilnosti i pokreta.

Ključne riječi: skulptura, arhitektura, apstrakcija, forma, minimalizam

SUMMARY

In the final thesis titled *Abstract Geometric Sculpture* the concepts related to sculpture, architecture, geometry, abstraction, and minimalism are discussed. The author reflects on sculpture in architecture and its meaning, mentioning reference artists. The artistic work *Abstract Geometric Sculpture* explores the relationship between architecture and abstraction by combining different geometric shapes, such as rectangles and squares, to create a new, abstract form. The work, placed indoors on the wall above a doorway, symbolizes transitions and boundaries, and explores the dynamic between stability and movement.

Key words: sculpture, architecture, abstract, form, minimalism

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POJAM SKULPTURE	2
2.1. GEOMETRIJSKA SKULPTURA.....	2
2.2. APSTRAKCIJA U SKULPTURI.....	4
3. MINIMALIZAM	6
4. SKULPTURA U ARHITEKTURI	8
5. PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE.....	10
6. APSTRAKTNJA GEOMETRIJSKA SKULPTURA	13
7. ZAKLJUČAK.....	18
8. LITERATURA	19
9. SLIKOVNI PRILOZI	21

1. UVOD

Likovni dio završnog rada pod nazivom *Apstraktna geometrijska skulptura* je skulptura načinjena od stirodura i glet mase kako bi podsjećala na teksturu zida na kojem je smještena i pri tome se stopila s pozadinom, odnosno postala dio zida, arhitekture interijera. Autor rada smatra da skulptura nema nosivu niti estetsku funkciju, već jednostavno postoji. Međutim, načinom izvedbe i postavom, ona poziva na razmišljanje o svakodnevnom prostoru, uobičajenom interijeru i načinu na koji ga gledamo. Kako bi se lakše pojasnila ideja rada navode se pojmovi koji se pobliže mogu vezati uz temu; u prvom dijelu pojašnjavaju se pojmovi vezane uz konkretne pravce u umjetnosti, a zatim se razlaže koncept likovnog rada te se opisuju procesi nastanka djela. Koncept skulpture istražuje interakciju između arhitekture i apstrakcije kroz dekompoziciju tradicionalnih geometrijskih oblika, stvarajući novu strukturu koja spaja funkcionalni prostor s umjetničkim izrazom. Autor navodi umjetnike koji su referentni poput Luciena den Ardena, Alexandra Caldera, Donalda Judda, Ronalda Bladena, Carla Andrea, Rona Rescha i Viniciusa Libardonia.

2. POJAM SKULPTURE

Skulptura je disciplina likovne umjetnosti koja je usredotočena na trodimenzionalno oblikovanje. Još od najranijih vremena, ljudi su kroz skulpturu izražavali svoje ideje, religiozna uvjerenja i kulturne vrijednosti. Umjetnici koriste različite materijale poput kamena, drveta, gline, metala, a danas i različite suvremene materijale i tehnologije, kako bi stvorili skulpture koje mogu biti realistične, apstraktne ili simboličke. Skulptura, za razliku od dvodimenzionalnih umjetničkih formi, ima moć prostorno se povezati s promatračem, pružajući jedinstveno vizualno i fizičko iskustvo. Kroz povijest, ovaj oblik umjetnosti se razvijao, prilagođavao stilskim promjenama i tehničkim inovacijama, ali je i zadržao svoju ključnu ulogu, što je oblikovanje materije u izražajne i estetski snažne forme. Prema definiciji Hrvatske Enciklopedije skulptura je likovno izražavanje trodimenzionalnim oblicima. Ona može biti lijevana, izrezbarena ili klesana, ili načinjena od različitih materijala kao što su, na primjer, drvo, glina i kamen.¹ Ovo potvrđuje i srpski povjesničar umjetnosti Miško Šuvaković koji tvrdi da je skulptura trodimenzionalni objekt koji sadrži likovna svojstva. Nadalje piše da je skulptura u širem smislu objekt, skup objekata, prostorna instalacija ili bilo što što je nastalo revolucijom ili evolucijom, a umjetnik se odlučio prema tome ponašati kao prema skulpturi (Šuvaković, 2005).

2.1. GEOMETRIJSKA SKULPTURA

Skulpturalno predstavlja skup osobina koje bi objekt trebao imati kako bi se to djelo nazvalo skulpturom. Ono simbolizira likovnu obradu, volumen skulpture, virtualni volumen, masu, materijal i prostor, dok slobodna forma znači da likovni oblik (slika, skulptura, otisak itd.) nije određena mimetičkim pravilima načina emitiranja svijeta i ne prati geometrijska pravila za prikazivanje figure, bilo to u prostoru ili u dvodimenzionalnu prikazu.² „Ideja slobodne forme je modernistička koncepcija, budući da se zasniva na stavovima da su likovni oblici autonomni pikturalni ili skulpturalni produkti, intuitivno naslućenog i neprikazivačkog (apstraktnog)

¹ Hrvatska Enciklopedija (pristupljeno 10.9.2024.)

² Hrvatska Enciklopedija (pristupljeno 10.9.2024.)

stvaranja“ (Šuvaković, 2005). Likovni dio završnog rada *Apstraktna geometrijska skulptura* se smatra skulpturom jer ima osobine skulpturalnog, ali ne pripada skupini slobodne forme jer prati geometrijska pravila. Osnova geometrijske skulpture je geometrija. Takav pristup skulpturi jedan je od načina konstruiranja i racionalizacije artefakata. Nizozemski umjetnik Lucien den Arden govori kako geometrijska konstrukcija čini okvir njegovih skulpturi i diktira njihove konture (slika 1). Ona je uvijek prisutna u njegovim skulpturama, dopušta lakšu izvedbu i teži savršenstvu. Geometrijska konstrukcija više nije bila samo metoda ostvarivanja cilja, već je sredstvo postalo cilj, a geometrija iza njegove skulpture postala je sama skulptura (Arden, 1998). Rad *Apstraktna geometrijska skulptura* prema ovoj definiciji pripada toj skupini. Osim što joj je osnova geometrija, ona također gubi metodu geometrije kao sredstvo ostvarivanja cilja jer je sama geometrija postala skulpturom.

Slika 1. Lucien den Arden, *Europa*, nehrđajući čelik, 1984.-1986.

2.2. APSTRAKCIJA U SKULPTURI

Djelo je apstraktno ako njegovo značenje i prisutnost nije određeno prikazivanjem predmeta, događaja ili situacije. S obzirom na proces i uvjete stvaranja postoji šest pristupa shvaćanju djela. To su konstruktivistički, apstrahirajući, ekspresionistički, semiotički, konkretistički i formalistički pristup (Šuvaković, 2005). Možemo zaključiti da apstraktno djelo svoju suštinu pronalazi u odbacivanju jasnog prikaza predmeta, situacije ili događaja, čime ostavlja prostor za subjektivno doživljavanje djela i slobodno tumačenje istog. Zamisao apstraktne skulpture bila je osloboditi se narativne i figurativne tradicije čija je ideja bila idealiziranje ljudske forme u kipovima i bistama. Rođenjem kubizma skulptura je dobila slobodniju formu. Picassove skulpture kubizma pokazuju kako ovi novi objekti apstraktne skulpture dozvoljavaju igranje s geometrijskim oblicima, mogu se rastaviti i izravnati. Skulptura nije više morala predstavljati nekoga ili nešto, već je samo postojala; sama sebi je dovoljna (McKenzie, 2016). Američki umjetnik Alexander Calder pokazao je da se skulptura može i pomicati (mobili) (slika 1), a Donald Judd s druge strane u svom tekstu pod nazivom *Specific Objects* predstavlja alternativu za riječi slikanje i skulpturiranje (slika 2) (Barcio, 2016). Djelo autora završnog rada može se smatrati apstraktnim jer ne prikazuje konkretne ili prepoznatljive predmete, događaje ili situacije iz realnog svijeta. Umjesto toga, djelo je načinjeno od geometrijskih oblika i linija koje ne ukazuju na nešto određeno. Ova skulptura koristi apstraktne, oštre forme kako bi stvorila igru volumena i prostora, omogućavajući promatračima da je tumače na više načina, bez očiglednog narativa ili konkretne simbolike.

Slika 2. Alexander Calder, *Trostruki gong*, lim, žica, boja, oko 1948.

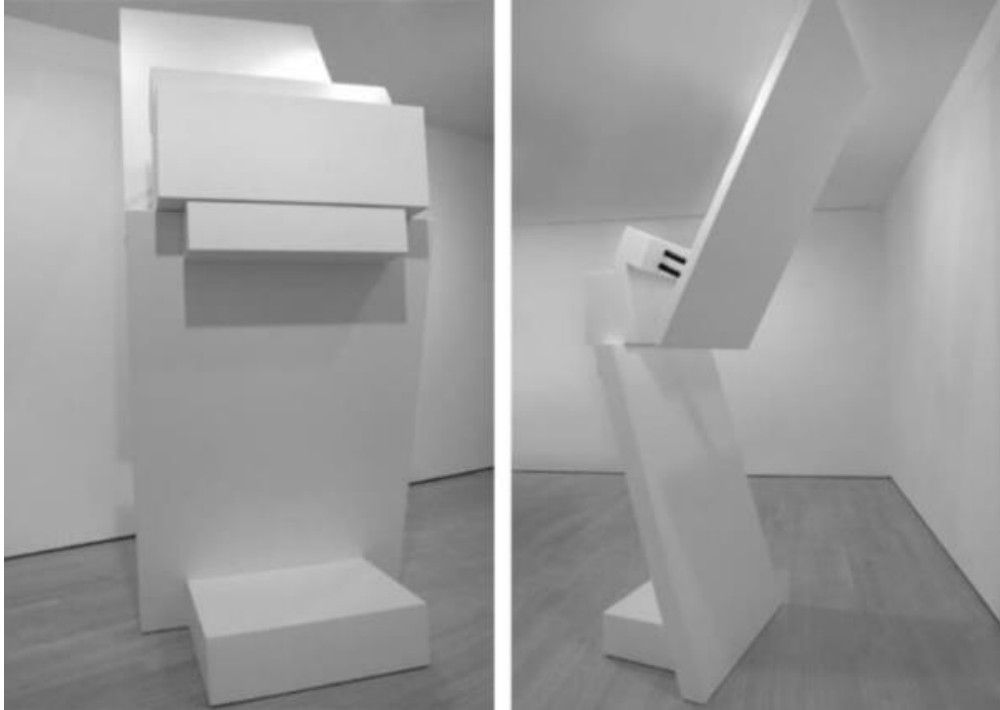

Slika 3. Donald Judd, *Bez Naziva*, željezo, preksiglas, 1980.

3. MINIMALIZAM

Minimalizam je smjer u suvremenoj umjetnosti koji je nastao u Sjedinjenim Američkim Državama kao reakcija na apstraktni ekspresionizam a obuhvaća primjere i iz geometrijske i apstraktne skulpture. Skulpture koje pripadaju ovom smjeru su oštih bridova, najčešće velikih formata i imaju glatke i čiste površine.³ Minimalističke skulpture su bile kontroverzne i nevjerovatne jer su zahtijevale novu definiciju. Nisu htjele biti definirane onim što jesu, već onim što nisu. Tada su minimalističke skulpture shvaćane kao objekti koji jednostavno postoje u trodimenzionalnom prostoru. Suprotno tome, danas sve više umjetnika ovog smjera nastoji stvarati skulpture koje su i funkcionalne i skulpturalne. Udaljavaju se od vremena kada su umjetnici bili zainteresirani za predstavljanje čiste ‚ideje‘ bez ikakvog ekspresivnog sadržaja. Važno im je uveličati estetiku prostora skulpturom (Dorweiler, 2022). Osim pionira minimalizma poput spomenutog Judda, začetnici minimalističke skulpture su i američki umjetnici Carl Andre i Ronald Bladen. Godine 1960. Bladen počinje stvarati velike drvene objekte za koje nije htio točno objasniti što su, već govori da je htio napraviti nešto što ima prisutnost. Tu tvrdnju oprimjeruje monokromatsko djelo *White Z* za koje Bladen tvrdi da nije ni figurativno ni geometrijsko. Djelo ima taktilno svojstvo, bijele je boje i načinjeno od manjih geometrijskih formi (slika 4). Ključna figura minimalističkog pokreta je Carl Andre, posebno u oblasti skulpture. Poznat je po svojoj upotrebi jednostavnih pravokutnih oblika i materijala poput metala i drveta. Njegov rad karakterizira pristup ‚antimonumentalizmu‘, gdje koristi svakodnevne materijale kako bi stvorio umjetničke kompozicije koje se uklapaju u prostor. Kroz svoje radove, Andre je dao značajan doprinos razvoju minimalističke umjetnosti (Alley, 1981).

³ Hrvatska Enciklopedija (10.9.2024.)

Slika 4. Ronald Bladen, *Architectural construction #2*, šperploča i čelična cijev, 1964.

Slika 5. Carl Andre, *144 Titanium Square*, titanij, 2011.

4. SKULPTURA U ARHITEKTURI

Arhitektura je umjetnost gradnje i planiranja prostora, tijekom čega se stvaraju međusobni prostorni odnosi vanjskog i unutrašnjeg dijela građevine. Ona uključuje urbanizam, vrtnu umjetnost, uređenje interijera i sve ostale prostorne pothvate u okruženju čovjeka. Vrijednost arhitektonskog djela se promatra s obzirom na sposobnosti uspostave cjeline među funkcijom, kompozicijom i konstrukcijom jer se ti pojmovi promatraju kao cjelina. Proces gradnje sastoji se od arhitektonskog projektiranja, konstrukcije i realizacije. Ovaj postupak se u oblicima arhitekture vodi kao opći dio teorije umjetnosti.⁴

Poveznica arhitekture i skulpture je koncepcijska i faktička. Iako povezana, skulptura u arhitekturi se može promatrati kao zasebna kiparska kategorija, te se time dodatno naglašava postojanje te skulpture. Godine 2000. hrvatska povjesničarka umjetnosti Jelena Uskoković je za katalog izložbe *Historicizam u Hrvatskoj* obradila poveznicu između skulpture i arhitekture nakon čega je tema arhitektonske plastike ostvarila veći stupanj pozornosti u hrvatskoj umjetnosti. Arhitektonska plastika je često začetnik novih stilskih strujanja. Uskoković ih dijeli na figuralne plastike u obliku reljefa, slobodnostojeće skulpture i dekorativne motive ornamenata. Materijal izrade najčešće je od štuko materijala, cementa, kamena, gipsa, sve do pečene gline (Kraševac, 2020). Francuski umjetnik Pablo Reinoso pak tvrdi kako nije siguran da simbiotska poveznica između skulpture i arhitekture postoji jer, čak i ako ponekad skulptura i arhitektura nastanjuju isti prostor, one su za njega dva zasebna autoriteta. Također govori da, iako nema poveznice, još uvijek postoji odnos između njih. Zahvaljujući tehničkom napretku, riješila su se mnoga ograničenja u arhitekturi, te su tako dozvolila arhitektima da koriste slobodnije forme i ponekad imaju sličan pristup kao kipari (Reinoso, 2018). Iako poveznice postoje, prisutne su i mnoge razlike između arhitekture i skulpture. Ideja arhitektonske građevine je da ona može biti bilo gdje i da se može promatrati kako izvana, tako i iznutra. Ona ima pomno izabranu lokaciju koja je fiksna. Skulptura s druge strane je najčešće samostojeća, te se može prikazati u zatvorenom ili otvorenom prostoru. Skulptura se također može premješati s jedne lokacije na drugu. Upravo ovo joj dopušta da bude izložena u izložbenim prostorima diljem svijeta, dok je s arhitektonskom građevinom to nemoguće. Svrha skulpture je da postoji, ima umjetničku vrijednost, a arhitektonski objekt, osim umjetničke, ima i svoju ne-

⁴ Hrvatska Enciklopedija (9.9.2024)

umjetničku funkciju, na primjer, stambenu, obrazovnu ili komercijalnu. Materijali koje obje koriste mogu biti isti, ali arhitektonski materijali su ograničeni kriterijima. Moraju osigurati strukturalnu čvrstoću i otpornost na vanjske i unutarnje utjecaje (Kracov, 2022). Primjer skulpture u arhitekturi gdje je skulptura korištena u dekorativnu, ali i funkcionalnu svrhu su u kamenu klesane ženske figure koje, osim svog ukrasno arhitektonskog značaja, prvenstveno služe kao stupovi za podupiranje trijema starogrčkog hrama (slika 6).

Slika 6. *Karijatidni trijem Erehtejona, Atena, 421.-407. pr. Kr.*

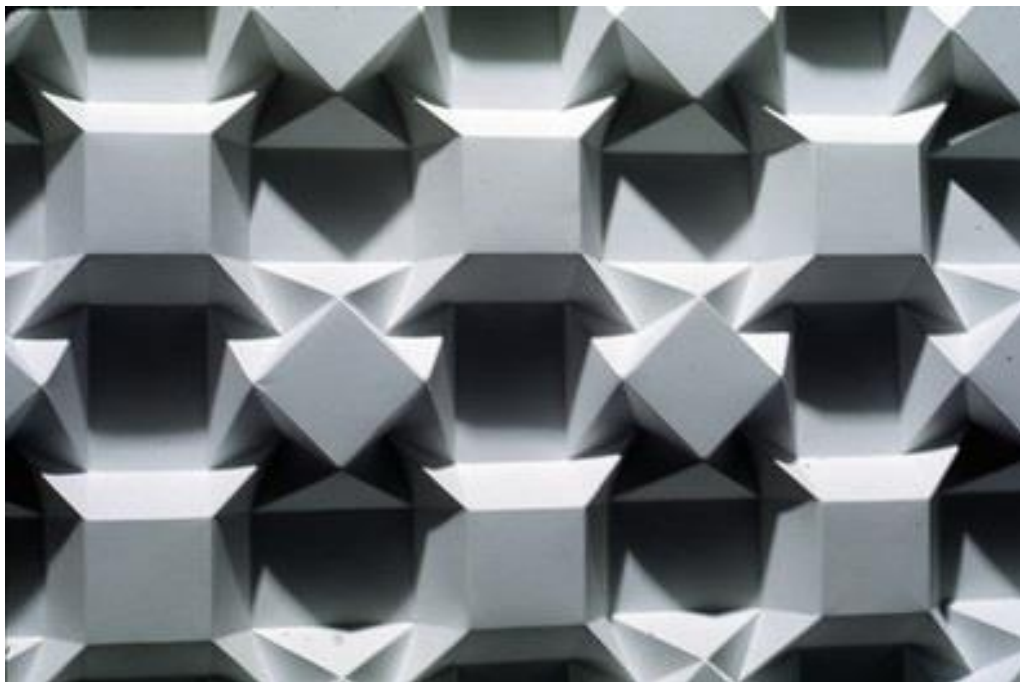
5. PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE

Američki umjetnik Donald Judd pripada dijelu minimalističkog pokreta koji je težio odvojiti se od ideje apstraktnog ekspresionizma koji je reflektirao unutrašnjost umjetnika. Želja mu je bila stvoriti umjetnine lišene emocije. Kako bi ovo postigao koristio se industrijaliziranim, strojno izrađenim materijalom. U svom tekstu *Specific Objects*, Judd objašnjava promjene u trodimenzionalnoj umjetnosti koja nije ni slikom ni skulpturom. Ova djela su različita, ali dijele slične karakteristike. Djela nisu dijelom nekog pokreta ili stila zato što je njihova sličnost premala kako bi bila određena pokretom. Motivaciju za stvaranje tih djela našao je u želji za bijegom od tradicionalne skulpture i slikanja (Judd, 1964). Govori o tome da, dok njegova djela imaju sličnosti skulpture, one više naliče na sliku zbog odnosa prostora i podloge; skulptura je smještena na pod isto kao što bi slika bila smještena u okvir. Funkcija okvira zamijenjena je podom (Texas, 1998) (slika 7). Njegova djela izazivaju shvaćanje tradicionalne forme umjetnosti i imale su velik utjecaj na njihovu budućnost.

Slika 7. Donald Judd, *Bez naziva*, nehrđajući čelik, akril, 1969.

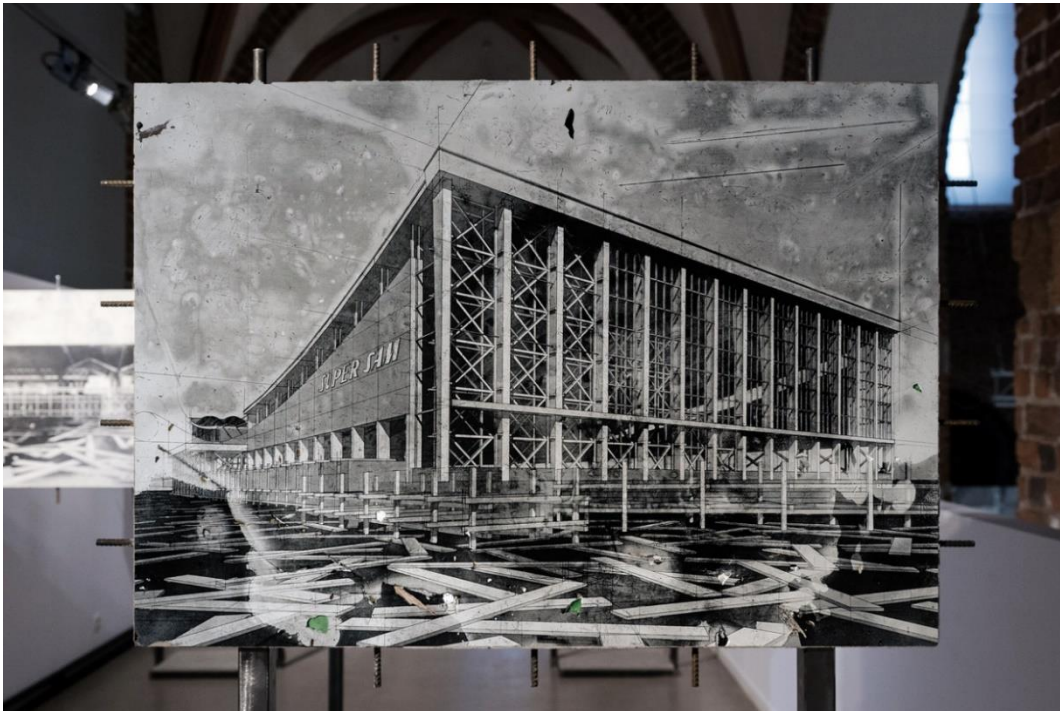
Ron Resch bio je američki umjetnik, računalni znanstvenik i primijenjeni geometrist. Poznat je po svojim radovima načinjenim savijanjem papira, origami teselacijama i 3D poliedrima. U dokumentarnom filmu *Paper and stick* govori o tome kako je, kao i mnogi studenti akademije umjetnosti, na početku radio s papirom. On bi prvih desetak dana umjetničkog procesa proveo tako što bi uzeo papir i gužvao ga, te potom gledao što se događa. Nakon nekog perioda počeo je primjećivati određene uzorke i način na koji se ti uzorci ponašaju. Primijetio je specifične uzorke, tj. nabore koji su ga se najviše dojmili (slika 6). Naučio je kako se ti uzorci ponašaju tijekom dodatnog savijanja i vanjskog pritiska na njih. Ponekad bi se proširili ravnomjerno, a drugi put bi se dio papira povisio ili snizio, što ga je fasciniralo. Načinio je razne skulpture od papira upravo na taj način, a 1976. godine načinio je prvu skulpturu koja je u potpunosti bila računalno generirana pomoću programa za 3D modeliranje pod nazivom *The Vegreville Pysanka*.⁵

Slika 8. Ron Resch, *Linear Flower Fold Square*, papir, oko 1960.

⁵ Ron Resch :: Paper and Stick Film, 1992.

Vinicius Libardoni je brazilsko-talijanski arhitekt i grafičar. U dokumentarnom filmu o njegovim djelima *Memento*, Vinicius objašnjava što za njega znači arhitektura i kako se pronašao u umjetnosti. Njegove grafike imaju naglasak na tehnički crtež i može se primijetiti njegovo osebujno razumijevanje arhitekture i perspektive. Objašnjava da je kao arhitekt imao osjećaj da nešto mora poduzeti, jer je mislio da su građevine prebrzo nestajale. Odlučio je napraviti grafike na temu napuštenih građevina. Nakon što je matrice otisnuo na papir, nešto mu je nedostajalo, nije bio zadovoljan. Smatrao je kako su otisci bili prejednostavni. Tada mu je pala na pamet ideja da matrice otisne na beton (slika 7). Tvrdi kako su grafike na taj način nastanile prostor i postale trodimenzionalne. Ljudi su mogli hodati oko njih, isto kao što to mogu i oko građevine, one su na neki način gradile prostor. Zbog toga je ta djela odlučio nazvati *memento*, tj. uspomena. On je jednu vrstu umjetnosti pretvorio, odnosno inkorporirao u grafičke otiske. U uvodnom dijelu dokumentarnog filma govori kako je umjetnost alat za komunikaciju, kako nam taj ‚jezik‘ dopušta da istražujemo svijet i gledamo ga iz druge perspektive ⁶.

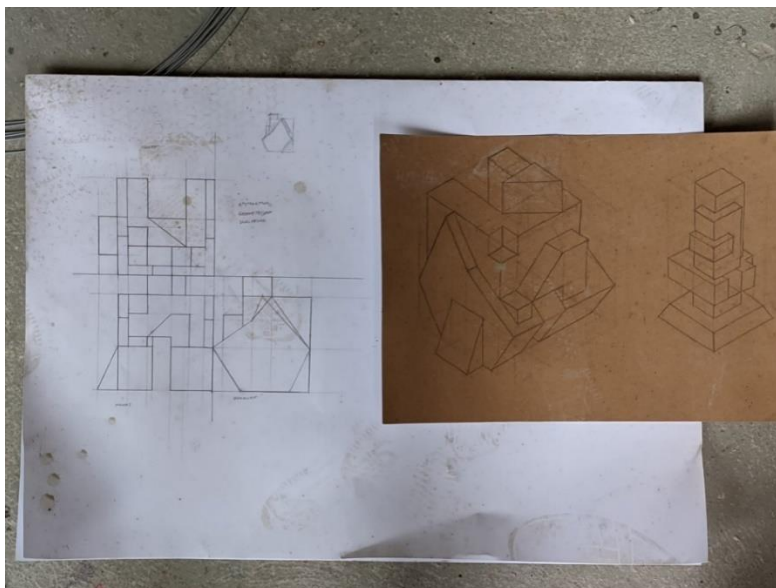

Slika 9. Vinicius Libardoni, *Supersam w Warszawie*, armirani beton, 2022.

⁶ *Memento*, 22.10.2022.

6. APSTRAKTNA GEOMETRIJSKA SKULPTURA

Likovni dio završnog rada *Apstraktna geometrijska skulptura* izveden je 2023. godine. Skulptura je načinjena od stirodura zbog njegovih tehničkih svojstava. Stirodur je lagan, fine strukture, sitnih, zatvorenih ćelija zbog čega ga je moguće rezati pod ostrim kutovima. Autor je izradio više elemenata koji su spojeni u cjelinu ljepilom za drvo, a naposljetku je cijela skulptura obložena glet masom kako bi podsjećala na teksturu zida, koji je važan aspekt koncepta skulpture. Skulptura je integrirana u postojeći zid prostorije, u postojeću arhitekturu u interijeru. Visina zida je 300 centimetara, a dimenzije skulpture su 121 centimetara širine, 123 centimetra dužine i visine 83 centimetra. Rad je, ukoliko ga gledamo u cjelini sa zidom, formalno visoki reljef jer dijelovi skulpture svojim volumenom značajno izlaze u prostor. Osmišljavanje likovnog dijela završnog rada započelo je jednostavnom, prostoručnom skicom koja je služila kao polazišna točka za daljnje razrade (slika 8). Nakon početne skice, slijedila je preciznija, konstruirana skica, koja je omogućila jasnije definiranje oblika i proporcija skulpture. U ovoj fazi, važan korak bio je odabir mjerila koje će definirati veličinu rada, kao i odabir materijala koji će najbolje odgovarati konceptu i tehničkim zahtjevima skulpture. Nakon što je nacrt dovršen, stirodur je odabran kao osnovni materijal zbog lakoće i jednostavnosti obrade. Slijedio je proces pažljivog rezanja i oblikovanja stirodura prema unaprijed definiranom nacrtu, stvarajući manje geometrijske forme. Te su forme postupno međusobno povezivane pomoću ljepila za drvo, pri čemu je svaka pojedinačna forma dodavana kao dio složene kompozicije (slika 9). Nakon što su svi dijelovi skulpture oblikovani i sastavljeni, cijela struktura je prekrivena glet masom, što je skulpturi dalo ujednačenu površinu i svijetlosivu boju. Ovaj završni sloj ne samo da je omogućio bolju vizualnu integraciju skulpture, već je također dodao osjećaj taktilnosti i materijalnosti, naglašavajući geometrijske oblike kroz odnos svjetla i sjene na njenoj površini (slika 10). Završna faza procesa uključivala je postavljanje skulpture na zid, čime je postignuta njezina konačna prezentacija unutar prostora. Postavljena iznad vrata, skulptura je postala dio same arhitekture, spajajući umjetnost s funkcionalnim prostorom.

Slika 10. Prostoručna skica (prva desno) i konstruirana skica (lijevo), grafit na papiru, 2023.

Slika 11. Skulptura prije obloge glet masom,
123x83x123cm, stirodur, 2023.

Slika 12. Skulptura obložena glet masom,
123x83x123cm, stirodur i glet masa, 2023.

Ako pratimo smjer zida, likovni dio završnog rada, visoki reljef, odnosno skulptura, pripada okomitoj i horizontalnoj kompoziciji. Skulptura ima naglasak na otvorenoj kompoziciji; elementi skulpture otvaraju se prema okolnom prostoru, prelazeći granice samog djela, sugerirajući povezanost s prostorom izvan skulpture i potičući interakciju s okolinom. Horizontalna smjernica zida je prekinuta skulpturom, ali poslije nje nastavlja svoj smjer, dok prateći okomicu ona je prekinuta i završena skulpturom. Skulptura je geometrijska i komplimentira zid sa svojim ravnim crtama i obrisima. Zid po svojoj prirodi nije pomičan, a skulptura je, postavši njegovim dijelom, zaprimila i njegovo svojstvo statičnosti. Skulptura zbog svoje završne obloge gletom ima svijetlu nijansu sive i nesavršenu, poluglatku površinu što je neznatno odvaja od zida koji je po prirodi gladak i bijel. Autor ovog djela htio je napraviti skulpturu koja ne ometa funkciju zida, već postaje dio njega. Ona nema ni arhitektonsku karakteristiku nosivosti ni estetsku funkciju, nego samo posredno postoji kao dodatak zida. Djelo *Apstraktna geometrijska skulptura* je povezano s arhitekturom zbog svojih geometrijskih oblika, načina upotrebe prostora i načina na koji se uklapa u okolinu. Kao i u arhitekturi, ovdje se koristi volumen i struktura kako bi se postigao određeni sklad u prostoru. Oštri kutovi i čiste linije podsjećaju na konstruktivističke i modernističke arhitektonske elemente, gdje dominira jednostavnost i funkcionalnost. Postavljanjem skulpture na vrh zida, ona poprima ulogu nalik arhitektonskom ukrasu ili elementu zgrade, što doprinosi njenoj povezanosti s prostorom (slika 11).

Slika 13. Prikaz kota dimenzija skulpture s zidom, 121x123x83cm, stirodur, glet masa, 2023.

Koncept ove skulpture temelji se na ideji interakcije između arhitekture i apstrakcije, istražujući način na koji geometrijski oblici mogu premostiti prazninu između funkcionalnog prostora i umjetničkog izraza. Skulptura simbolizira dekompoziciju tradicionalne arhitektonske forme gdje se osnovni elementi poput pravokutnika i kvadrata razlažu i preslažu, stvarajući novu strukturu koja je ujedno i poznata i apstraktna. Postavljena iznad vrata, ona se nalazi na prijelazu između dvaju prostora, što dodatno naglašava simboliku pragova i granica – fizičkih i konceptualnih. Autor rada istražuje odnos između stabilnosti i pokreta, gdje fiksirani geometrijski oblici izazivaju osjećaj kretanja i dinamike, iako su čvrsto ukorijenjeni u prostoru. Korištenje svijetlosive, skoro bijele boje predstavlja neutralnost i pročišćenje, ostavljajući naglasak na formi, bez distrakcije boje, pozivajući promatrača da se usredotoči na igru svjetla, sjena i proporcija. Na ovaj način, skulptura postaje metafora za transformaciju svakodnevnog u apstraktno, pozivajući na promišljanje o tome kako prostor koji svakodnevno koristimo može biti reinterpretiran kroz umjetničku prizmu (slike 12 i 13).

Slika 14. Skulptura s prednje strane,
121x123x83cm, stirodur i glet masa, 2023.

Slika 15. Skulptura sa stražnje strane,
121x123x83cm, stirodur i glet masa, 2023.

7. ZAKLJUČAK

Završni rad *Apstraktna geometrijska skulptura* je skulptura načinjena od stirodura i glet mase. Djelo je nastalo iz autorove ljubavi prema arhitekturi i utjecaju navedenih umjetnika. Cilj skulpture je istražiti kompleksan odnos između arhitekture i apstraktne umjetnosti, koristeći geometrijske oblike kako bi se povezao funkcionalni prostor s umjetničkim izrazom. Cilj je postignut kroz razlaganje tradicionalnih arhitektonskih formi. *Apstraktna geometrijska skulptura* je primjer kako se prostorne granice mogu reinterpretirati kroz umjetnost, a nudi nam i novu perspektivu onog svakodnevnog.

8. LITERATURA

1. Arden D. L., Geometric sculpture. 1998.
URL: https://www.denarend.com/geometric_sculpture.htm (1.9.2024.)
2. Dorweiler, S., AESENCE, What Makes Minimalist Sculptures Aesthetic? 2022.
URL: <https://www.aesence.com/the-aesthetics-of-minimalist-sculptures/> (1.9.2024.)
3. Alley, R., Catalogue of the Tate Gallery's Collection of Modern Art other than Works by British Artists, 1981.
URL: <https://www.tate.org.uk/art/artists/carl-andre-648> (12.9.2024.)
4. Barcio, P., Ideel Art, Minimalist Sculpture as the Pristine Contemplation of Space. 2016.
URL: <https://www.ideelart.com/magazine/minimalist-sculpture> (8.9.2024.)
5. Dokumentarni film: Judd, Donald. 1998. Marfa Texas (1998) | Documentary Short
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EMArLkReIQM&t=541s> (1.9.2024)
6. Kin J.T., MSA, Relationship Between Sculpture and Architecture. 2024.
URL: <https://www.modernsculptureartists.com/2018/08/29/relationship-between-sculpture-and-architecture/#comments> (2.9.2024.)
7. Kracov, D., Eden Gallery, Sculpture And Architecture. 2022.
URL: <https://www.eden-gallery.com/news/sculpture-and-architecture> (2.9.2024)
8. Kraševac, I., Institut za Povijest Umjetnosti, Arhitektonska skulptura, 2020.
URL: <https://www.ipu.hr/article/hr/900/arhitektonska-skulptura> (2.9.2024)

9. Dokumentarni film: Libardoni, Vinicius. Memento, 2022.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=KBjj41R9LM&ab_channel=ViniciusLibardoni
(29.8.2024.)

10. Dokumentarni film: Libardoni, Vinicius. Memento, 2022.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=KBjj41R9LM&ab_channel=ViniciusLibardoni
(29.8.2024.)

11. Dokumentarni film: Resch, Ron. 1992. Paper and Stick
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UXENKmAULO&t=524s> (1.9.2024.)

12. Šimat Banov, I. (2013). Hrvatsko kiparstvo od 1950. do danas, Naklada Ljevak, Zagreb

13. Šuvaković, M. (2005.) Pojmovnik suvremene umjetnosti, Zagreb

9. SLIKOVNI PRILOZI

Slika 1. Lucien den Arden, Europa, nehrđajući čelik, 1984.-1986.

URL: <https://www.artnews.com/art-news/retrospective/retrospective-calder-1973-5530/>
(11.9.2024.)

Slika 2. Alexander Calder, Trostruki gong, lim, žica, boja, oko 1948.

URL: <https://www.thetimes.com/article/alexander-calder-einsteins-favourite-artist-pfdsrr23lnj>
(11.9.2024.)

Slika 3. Donald Judd, Bez Naziva, željezo, preksiglas, 1980.

URL: <https://www.vedovigallery.com/artists/45-donald-judd/works/332-donald-judd-untitled-1980/> (11.9.2024.)

Slika 4. Ronald Bladen, Architectual construction #2, šperploča i čelična cijev, 1964.

URL: <https://cdrstudio.com/node/179> (2.9.2024.)

Slika 5. Carl Andre, 144 Titanum Square, titanij, 2011.

URL: <https://www.tate.org.uk/art/artists/carl-andre-648> (12.9.2024.)

Slika 6. Karijatidni trijem Erehtejona, Atena, 421.-407. pr. Kr.

URL: <https://www.getyourguide.com/hr-hr/atena-191/nevjerojatna-setnja-atenom-sa-skrivenim-draguljima-t588220/> (12.9.2024.)

Slika 7. Donald Judd, Bez naziva, nehrđajući čelik, akril, 1969.

URL: <https://juddfoundation.org/art/untitled-69/> (1.9.2024.)

Slika 8. Ron Resch, Linear Flower Fold Square, papir, oko 1960.

URL: <http://www.ronresch.org/ronresch/gallery/extreme-paper/Linear%20Flower%20Fold-Square-02-1024.jpg/view.html> (1.9.2024.)

Slika 9. Vinicius Libardoni, Supersam w Warszawie, armirani beton, 2022.

URL: <https://viniciuslibardoni.com/Supersam> (29.8.2024.)

Slika 10. Prostoručna skica (prva desno) i konstruirana skica (lijevo), grafit na papiru, 2023., autorska fotografija

Slika 11. Skulptura prije obloge glet masom, 123x83x123cm, stirodur, 2023., autorska fotografija

Slika 12. Skulptura obložena glet masom, 123x83x123cm, stirodur i glet masa, 2023., autorska fotografija

Slika 13. Prikaz kota dimenzija skulpture s zidom, 121x123x83cm, stirodur, glet masa, 2023., autorska fotografija

Slika 14. Skulptura sa prednje strane, 121x123x83cm, stirodur i glet masa, 2023., autorska fotografija

Slika 15. Skulptura sa stražnje strane, 121x123x83cm, stirodur i glet masa, 2023., autorska fotografija